

Klimaatadaptatie en Nationale Parken

Erin Schoute 9 juli 2020

- > Aanpassing aan klimaatverandering is noodzakelijk want mitigatie alleen is niet genoeg.
- > 2020 is klimaatadaptatie opgenomen in plannen van alle overheden
- > 2050 is Nederland klimaatbestendig ingericht

2018: Wateroverlast

Hagelschade

Een decennium klimaatadaptatiebeleid in Nederland

- 2018 ○ Bestuursakkoord klimaatadaptatie
Congres Hittestress
Publicatie Uitvoeringsprogramma NAS
- 2017 ○ Publicatie Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
Start uitvoering acties NAS
- 2016 ○ Publicatie Nationale klimaatadaptatiestrategie
- 2015 ○ PBL en Kennis voor Klimaat leggen basis voor Nationale klimaatadaptatiestrategie.
- 2014 ○ Vaststelling van de Deltabeslissingen
- 2013 ○ Kabinet stelt Klimaatagenda op
- 2012 ○ Algemene Rekenkamer adviseert klimaatadaptatie breed op te pakken
- 2011 ○
- 2010 ○ Start Delta programma
- 2009 ○
- 2008 ○
- 2007 ○ Eerste klimaatadaptatiestrategie voor Nederland

Algemene Rekenkamer

Aanpassing aan klimaatstrategie en beleid

Deltaprogramma 2018

Doorwerken aan een duurzame en veilige delta

Klimaat in de 21^e eeuw
vier scenario's voor Nederland

2012

BESTUURS AKKOORD KLIMAAT ADAPTATIE

Planbureau voor de Leefomgeving

Aanpassen aan klimaatverandering

Kwetsbaarheden zien, kansen grijpen

Klimaatagenda: weerbaar, welvarend en groen

KNMI '14
climate scenarios for the Netherlands

A guide for professionals in climate adaptation

Uitvoeren met ambitie

Uitvoeringsprogramma 2018 – 2019
Nationale klimaatadaptatiestrategie (NAS)
maart 2018

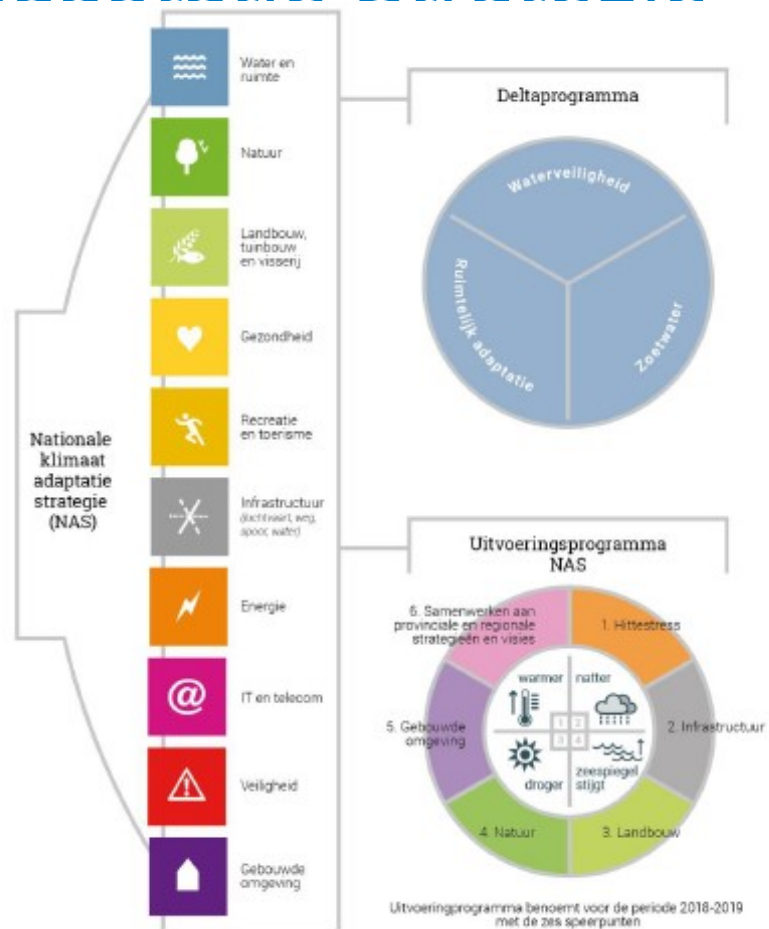
European Commission

The EU Strategy on adaptation to climate change

Strengthening Europe's resilience to the impacts of climate change

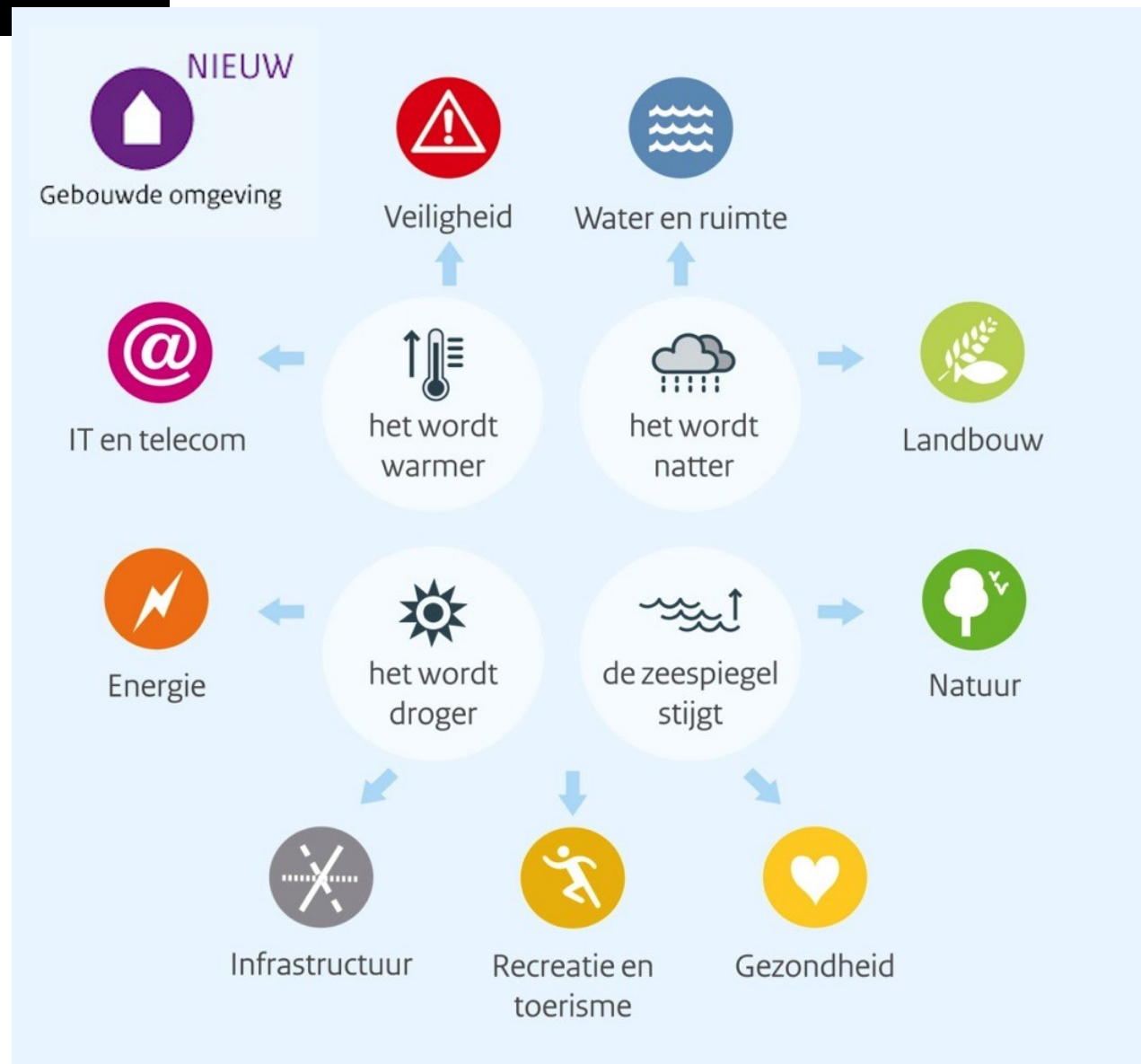

Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie Nationale Klimaatadaptatie Strategie

Klimaatverandering raakt alle maatschappelijke sectoren

7 ambities

voor een waterrobuuste en
klimaatbestendige inrichting
van Nederland

Kwetsbaarheid in beeld > strategie opstellen

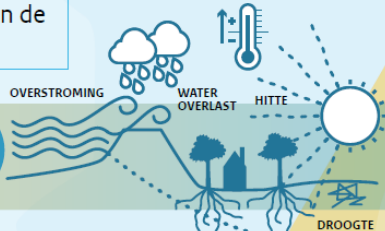
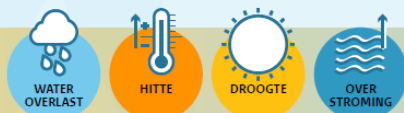
- > Uiterlijk eind 2019 stresstest uitgevoerd bij gemeenten, waterschappen, provincies en Rijk
- > Risicodialoog voeren en strategie opstellen

Stresstest

Kwetsbaarheid bepalen voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming; gebruikmakend van de standaarden die de kwaliteit en vergelijkbaarheid van de uitkomsten verhogen.

Gebruik basisinformatie

Breng de kwetsbaarheid in beeld voor wateroverlast, hitte, droogte en overstroming, met behulp van direct beschikbare, laagdrempelige informatie. Doe dit voor alle klimaatthema's in samenhang. Benut de Klimaat-effectatlas en de Kaartverhalen.

Risicodialoog

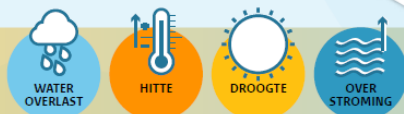

Interactieve dialoog met relevante gebiedspartners: bewustwording over de kwetsbaarheid voor klimaatextremen, en vervolgens bespreken met welke concrete maatregelen deze kwetsbaarheid te verkleinen is.

Creëer informatie op maat

Bepaal voor welke thema's of gebieden meer informatie nodig is. Bepaal voor deze thema's de kwetsbaarheden in meer detail, met behulp van aanvullende metingen en berekeningen.

2020: jaar van de risicodialoog

- › Het is een eerste versie. In 2020:
  - Verrijken: *meer voorbeelden*
  - Beter toepasbaar: *meer ervaringen*
  - Actief van elkaar leren: *'Georganiseerd leren'*

9 dec 2019	Communicatie bij livegang (kennisdag DPRA, mailing, nieuwsbrieven, sites en kanalen koepels).
Begin 2020	Lanceringsmoment (Voorstel: chatsessie)
Zomer 2020	Uitvoeren beheerplan i.c.m. update Routekaart
Heel 2020	Aanpak 'georganiseerd leren' rondom de risicodialoog.
Heel 2020	Voortzetten gebruikersgroep + overleg met adviesbureaus.

Van stresstest naar risicodialoog tot uitvoeringsagenda

Goede voorbeelden

- > Provincie Noord Holland: Klimaatstresstest: invloed klimaatverandering op landbouw en natuur
- > Regio Zwolle; Verbinding stedelijke wateroverlast met watervasthouden in regio Twente
- > Zuid Nederland: koploper en brede samenwerking

Impulsregeling door Klimaatakkoord 2018

- › Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen stellen gezamenlijk € 600 miljoen ter beschikking om maatregelen voor klimaatadaptatie te versnellen.

Impulsregeling

- > Rijk bereidt impulsregeling (150-250 mln) voor met als doel de versnelling van de aanpak van ruimtelijke adaptatie door decentrale overheden (wateroverlast, droogte, gevolgenbeperking overstromingen) financieel te ondersteunen.
- > Uitgangspunten:
  - Alle gemeenten, waterschappen en provincies kunnen beroep doen als aan voorwaarden wordt voldaan
  - Balans tussen in staat stellen van alle gemeenten, waterschappen en provincies om een bijdrage te ontvangen en prioritering binnen de opgaven op basis van doeltreffendheid, doelmatigheid en urgentie
  - Cofinanciering door decentrale overheden (rijk draagt 1/3 bij)
  - Inzet is zo eenvoudig mogelijke regeling

Voor op maatregelen in de openbare ruimte gericht op watersysteem

Wanneer:

.publicatie in November 2020

-ingangsdatum januari 2021

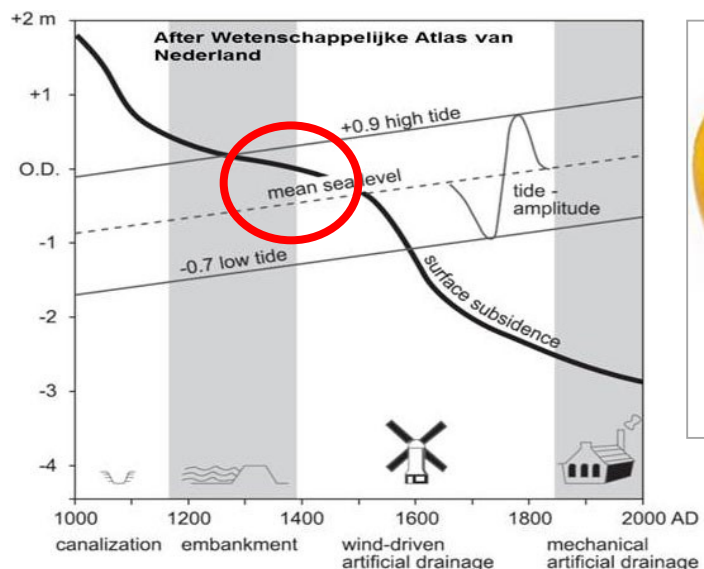
Actuele onderwerpen

- > Veenweide en bodemdaling
- > Bossenstrategie
- > Stikstof, Nationaal programma landelijk gebied
- > Droogte , vooral in Hoog Nederland

Veenweidegebieden en bodemdaling.
Onderzoeksprogramma broeikasgassen veenweiden (NOBV) gericht op het tegengaan van CO₂ uitstoot door veenbodems. Opdrachtgever Regiegroep Veenweiden
LNV en EZK hebben voortouw

Nederland = bodemdaling

Bron: deijsselpoort.nl

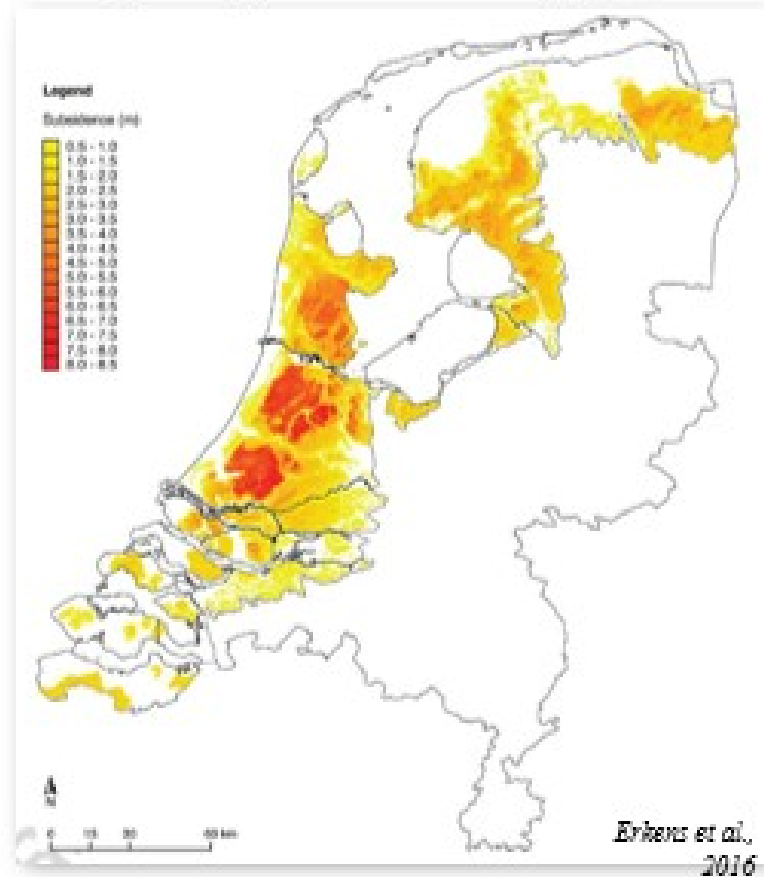
Bron: onbekend

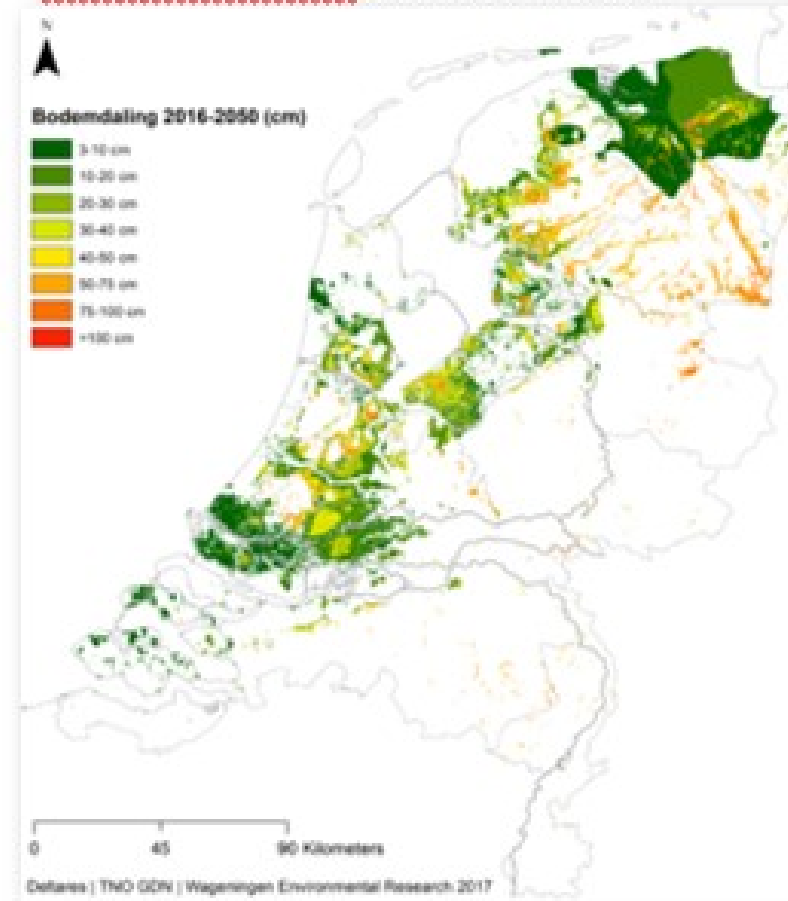

Het gaat niet vanzelf weg...

Afgelopen 1000 jaar

Komende decennia

Natuurlijke Klimaatbuffers

Zoeken

[Home](#)

[Actueel](#)

[Organisatie](#)

[Klimaatbuffers](#)

[Projecten](#)

[Publicaties en Artikelen](#)

Projecten

- In uitvoering
- Gereed

[Naar projecten >](#)

Actueel

- » Natte veenbodem draagt bij aan beter klimaat en is nu geld waard
- » 'Wisselpolders' langs de kust redden levens bij dijkdoorbraak

[Meer actueel >](#)

- [Wat zijn Klimaatbuffers](#)
- [Droogte en verdroging](#)
- [Biobouwers](#)
- [Koolstof-Sink](#)
- [Groene Airco](#)
- [Natuurlijke Spons](#)
- [Levende Kust](#)
- [Groenblauwe ruimte](#)
- [Climate buffers English](#)

Water vasthouden tegen droogte : Dwingelderveld , Kemperbroek, Hunze en Regge

Klimaatbuffers (begin)

- Weerterbos, zoetwater vasthouden
- Voornse Duin, zandige verdediging
- Bergboezem Breda, Piekbuien
- Eelder- en Peizermade/Onlanden, piekbuien en sponswerking
- Harger- en Pettemerpolder
- Regge, herstel veerkrachtige rivier
- Oesterdam, zandige vooroever
- Dwingerderveld, sponswerking
- IJsselpoort, piekberging en vasthouden
- IJsselmonde, piekberging
- Kemperbroek, zoetwaterbuffer in moeras en broekbos
- Beuningen, piekberging
- Ooijen Wanssum, by pass
- Zuidwest Ameland, herstel kwelders
- Vlijmen Den Bosch, watervasthouden in opvangen
- Zeegras,
- Friese IJsselmeerkust
- Schoon watervallei Castricum, waterkwaliteit
- Hunzedal-Torenveen, herstel beekdal
- Aa en sponswerking
- Stedelijk gebied, groen en koelte

aan de slag met de 7 ambities →

Deltaplan Ruimtelijke adaptatie is gebouwd volgens 7 ambities. Op deze website staan hulpmiddelen om hiermee aan de slag te gaan.

Klimaatadaptatie in coronatijd →

Samen Klimaatbestendig

- > www.ruimtelijkeadaptatie.nl
- > www.klimaatbuffers.nl
- > <https://www.kwrwater.nl/tools-producten/waterwijzer-natuur>
- > <https://waterwijzerlandbouw.wur.nl>
- > www.kennisprogrammabodemdeling.nl

Op de website ruimtelijke adaptatie

- > Platform samen klimaatbestendig
- > Klimateffectatlas (KEA)
- > Sectorpagina's Landbouw en Natuur

Vragen?

